

Изх. № 428/28.02.2020

ДО РАДОСТИНА НОВАКОВА
ДИРЕКТОР на ДИРЕКЦИЯ
КВАЛИФИКАЦИЯ И КАРИЕРНО
РАЗВИТИЕ, МОН
КОПИЕ ДО ЕМИЛИЯ ТОШЕВА
ДИРЕКЦИЯ КВАЛИФИКАЦИЯ И
КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ
МОН

Становище на Фондация “Заедно в час” относно Проект на Национален план за изпълнение на дейностите по Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри за 2020 година

Уважаеми дами и господа,

Поздравяваме Министерство на образованието и науката за изготвянето на актуален план за изпълнение на дейностите по Националната стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014-2020). Предложените в плана оперативни цели отговарят на най-наболелите нужди на образователната система. Безспорно наличието на ефективни и постоянно развиващи се педагогически специалисти е ключово за това образователната система да постига очакваните резултати и учениците да развиват компетентности и да получават качествено образование, отговарящо на нуждите на днешния ден. Министерството полага видими усилия в тази посока и осигурява финансов ресурс, като техният ефект върху качеството на образованието и успеваемостта на учениците все още предстои да бъде оценен.

Предвид факта, че 2020 е последната година за изпълнение на настоящата стратегия, смятаме, че предвидените сравнителен анализ на системата за подготовка на педагогически специалисти в системата на висшето образование и представително изследване на системата за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти са от голяма важност за реална оценка на постигнатото, идентифициране на актуалните нужди на системата и за създаването на ефективна надграждаща стратегия за периода след 2020. Надяваме се Министерството да осигури прозрачност на процеса, като направи публични резултатите от тези анализи и включи в тях експерти от гражданския сектор.

Също така подкрепяме възможността за регулярно проучване на потребностите на педагогическите специалисти и последващото професионално развитие и повишаване на квалификацията на база идентифицираните потребности. Индивидуалният подход и възможността всеки педагогически специалист да премине през професионално развитие и квалификация, отговарящи на неговите нужди, които не задължително съвпадат с нуждите на останалите членове на училищния екип, би повишило значително ефективността на продължаващата квалификация. В тази връзка считаме, че Министерството трябва да насърчи индивидуалните обучения на педагогическите специалисти, на база лични техни идентифицирани нужди, в допълнение към най-често срещаните обучения за цели

педагогически екипи. Не по-малко важна е работата на ръководните училищни екипи за професионалното развитие на всеки учител в рамките на самото училище, като то може да се случва през осигуряване на наставничество, работа в професионални учебни общности, взаимно посещение на учебни часове, целенасочено споделяне на добри практики и други форми на вътреучилищна квалификация. От 2018 г. МОН и Фондация “Заедно в час” са партньори в реализирането на проект “От иновации в приобщаващото образование към по-широко приложение” (From Inclusive Education to Real Scale Transfer-592133-EPP-1-2017-1-BG-ERPKAZ-IP1-SOC-IN), финансиран от програма Еразъм+ на Европейската комисия. В рамките на проекта 26 училища в България са обучени и подкрепени да създадат професионални учебни общности в училищата си, като тази структура за подкрепа и професионално развитие е оценена положително от всички учители, участващи в проекта.

С цел създаване на най-добри условия за педагогическите специалисти да избират най-подходящите за тях форми на квалификация и обучителни организации предлагаме всички департаменти за информация и усъвършенстване (повишаване квалификацията) на педагогическите специалисти да бъдат добавени към Информационния регистър на одобрените програми за повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, както и към предвижданията в Плана модел/платформа за проучване/заявяване потребностите от обучения и механизъм за контрол на качеството.

Прилагането на ефективна система за осигуряване и контрол на качеството на продължаващата квалификация е не по-малко важна за реалното повишаване на ефективността на учителите вследствие на тази квалификация. За да се осигури това, контролът следва да бъде не толкова документален, колкото да включва реално посещение на обучения и проследяване на ефекта от тях. Наред с предварителното идентифициране на нуждите и качеството на самото обучение, много важно е проследяването на ефекта от дадена квалификация върху работата на педагогическите специалисти и резултатите на учениците. Насърчаваме МОН да започне дискусия за създаване на такъв механизъм на училищно и по-широко ниво и да дефинира ясно ролите на всички институции в него, включително Националния инспекторат по образованието и самото министерство.

Приветстваме създаването на Национален съвет за квалификация на педагогическите специалисти, като призоваваме Министерството да планира включване в този съвет на граждански организации с експертиза в образователната сфера, което към момента не е изрично посочено в Плана. В България има доказали във времето експертизата си неправителствени организации, които са търсени и ценени партньори от страна на училища, местни власти, регионални управления, други институции и самото Министерство. Смятаме, че включването на гражданския сектор в Съвета не само ще обогати неговата експертиза, но и ще осигури по-широка обществена подкрепа към неговата работа. Също така изключително важно е да се разгледа по-детайлно първоначалната подготовка на педагогически кадри от висшите учебни заведения, като в нормативната уредба и в изискванията за акредитация на програми да бъдат отразени знанията, уменията и отношенията, които би трябвало да притежава един педагогически специалист при придобиване на квалификация “учител”, в съответствие както със съвременните тенденции в образованието, така и с професионалните профили, описани в Наредба №15 за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти. Не на последно място бихме искали да подчертаем важността на следакредитационния контрол за осигуряване на качеството на първоначалната подготовка.

Изключително високо оценяваме усилията, които Министерството полага за кадрово обезпечаване на системата, отразени в Плана чрез разработване на система от специални мерки за привличане, задържане и развитие на педагогически специалисти на възраст до 35 години и на специалисти с високо равнище на професионална подготовка и квалификация. Поздравяваме и напълно подкрепяме МОН, че Планът предвижда дейности в трите основни насоки, които биха осигурили кадрово обезпечаване в дългосрочен аспект - привличане на най-успешните ученици към педагогическите специалности в университетите, осигуряване на гъвкав достъп до учителската професия за висококвалифицирани специалисти от различни сфери и осигуряване на подкрепяща среда за начинаещите учители чрез повишаване на капацитета на директорите и опитните педагогически специалисти за подкрепа, наставничество и ефективна работа с новоназначени учители. Ефективността на гъвкавия достъп до учителската професия и важноста на подкрепата и наставничеството вече бяха доказани чрез независимата външна оценка на финансирания от програма Еразъм+ на Европейската комисия проект NEWTT - Нов път за нови таланти в преподаването (NEWTT: A New Way for New Talents in Teaching, 564718-EPP-1-2015-2-BG-EPPKAZ-PI-POLICY-), в който Министерство на образованието и Фондация „Заедно в час“ са партньори.

По отношение на продължението и усъвършенстване през 2020 г. на НП „Мотивирани учители“, препоръчваме разширяване на обхвата на програмата спрямо 2019 с включване на възможността мотивираните професионалисти от други сфери да бъдат квалифицирани и в направление „Начална и предучилищна педагогика“, както предвид важноста на ранното детско развитие и образование, така и предвид факта, че в следващите години предстои да се пенсионира над 10 000 учители, преподаващи в този образователен етап. Базирайки се на опита на горесцитирания проект NEWTT, важно е при детайлното формулиране на програмата да се осигури висока селективност при подбора на участници без педагогическа правоспособност и/или без опит в образованието, достатъчна продължителност на въвеждащото обучение и последваща индивидуална подкрепа на новоназначените учители.

Вярваме, че реализирането на така предложения План за изпълнение на дейностите по Национална стратегия за развитие на педагогическите кадри (2014-2020) с интегриране на горните препоръки ще допринесе за повишаване на качеството на образованието и резултатите на учениците в България и ще бъде стабилна основа за изработване на следващата стратегия за развитие на педагогическите кадри. Надяваме се на прозрачен и ясно формулиран процес по разработване на стратегия за развитие на педагогическите кадри след 2020 и че гражданските организации с експертиза в образователната сфера ще бъдат равноправни партньори на Министерството както в реализирането на съответните дейности от настоящия план, така и в изработването на новата стратегия.

Настоящото становище е подкрепено от Национална мрежа за децата и Сдружение „Образование България 2030“.

С уважение,

Д-р Нели Колева
Директор Публични партньорства
Фондация „Заедно в час“